

toegelaten, wanneer zij niet gevaccineerd waren. Het spreekt haast vanzelf dat het Christian Medical College in Vellore zulke faciliteiten niet bieden kon.

De voornaamste bedoeling van mijn commentaar was om de niet geïnformeerde Nederlandse lezer van ons tijdschrift te proberen duidelijk te maken dat de situatie in India minder eenvoudig was en is dan men gewoonlijk geneigd is te denken. Wie weet dat in de Indiase logica en speciaal in de theologica ontkenning en bevestiging tegelijkertijd waar kunnen zijn (zoals Siva tegelijkertijd de vernietiger is en vereerd wordt in de evident procreatieve Lingam), die zal ook begrijpen dat ik KLOKKE's negatie van mijn denkwijzen als een positieve bijdrage beschouw, waarvoor ik hem dankbaar ben.

Literatuur: BASHAM, A. L. (1954) *The wonder that was India*. Evergreen Encyclopedia.

Amsterdam, januari 1976

F. DEKKING

Arthroscopie van de knie

Met belangstelling heb ik de artikelen van R. A. A. BOTS (1975) en Prof. VAN RENS (1975) gelezen. Het is verheugend dat de arthroscopie zo ver is ontwikkeld dat deze onderzoekmethode met succes kan worden ingezet bij de „probleemknie”. Er dreigt enigszins het gevaar dat de medicus-practicus na de artikelen van EIKELAAR (1975), BOTS en VAN RENS de indruk krijgt dat voortaan slechts bij arthroscopisch onderzoek van de knie met zekerheid een diagnose kan worden gesteld.

De eerste zin van VAN RENS' commentaar te weten: „Het gebruikelijke onderzoek van de knie, inclusief artrografie en functiefoto's, kan in al zijn perfectie geen zekere gegevens verschaffen”, is minder juist gesteld en strijdig met de elders geformuleerde zinnen: „Naar onze mening is de arthroscopie echter een waardevolle diagnostische onderzoekmethode bij de „probleemknie”. Onder deze categorie vallen de patiënten bij wie men ook na een intelligent gebruik van de normale diagnostische methoden blijft twijfelen aan de diagnose of de te volgen gedragslijn.”

Met deze laatste zin kan ik het overigens eens zijn. De arthroscopie is een waardevolle diagnostische methode die kan worden toegepast als het conventionele knie-onderzoek, waaronder dubbelcontrastartrografie, geen afwijkingen oplevert. Perfect uitgevoerde artrografie van de knie heeft een hoge graad van betrouwbaarheid, welke voor meniscusletsels ongeveer 90% en voor chondrophia patellae ongeveer 80% bedraagt.

Ik neem niet aan dat Prof. VAN RENS de indicaties voor het onderzoek, zoals deze golden voor het door collega BOTS verrichte onderzoek, ook in de toekomst als indicaties voor

de arthroscopie wil laten gelden. In dat geval wordt voorbijgegaan aan de zeer nuttige informatie welke dubbelcontrast-artrografie kan geven, ook bij de door hem genoemde indicaties 1 t.m. 5. Zo zijn meniscusafwijkingen, chondrophia patellae en artrotische veranderingen van gewrichtskraakbeen met een hoge graad van betrouwbaarheid op te sporen.

De volgorde van het knie-onderzoek zal mijns inziens moeten blijven: klinisch onderzoek, röntgenonderzoek waarvoor dubbelcontrastartrografie; in twijfelgevallen aangevuld met atroscopie.

Literatuur: BOTS, R. A. A. (1975) *Ned. T. Geneesk.* 119, 1938. — EIKELAAR, H. R. (1975) *Ned. T. Geneesk.* 119, 1882. — RENS, TH. J. G. VAN (1975) *Ned. T. Geneesk.* 119, 1943.

Groningen, december 1975

C. J. P. THIJN

Het is geenszins de bedoeling geweest om bij de medicus-practicus de indruk te wekken, dat alleen arthroscopisch onderzoek van de knie zekere diagnoses verschaft, noch om de arthroscopie als onderzoekmethode tegenover de artrografie te plaatsen. Wel om deze nieuwe onderzoekmethode bekendheid te geven, zeker nu het experimentele stadium voorbij is.

Met de arthroscopie verkrijgt men inderdaad meer informatie dan de dubbelcontrast-artrografie alleen kan verschaffen. Dit geldt niet voor de eenvoudige meniscusafwijkingen of chondromalacie van de patella. Bij de meer gecompliceerde aandoeningen is dit echter wel het geval. Men kan gerichter waarnemen hoe de toestand van het kraakbeen van de diverse gewrichtsvlakken is, geruime tijd voordat men dit röntgenologisch kan vastleggen en men kan de kruisbanden bekijken, synoviale afwijkingen beoordelen en zelfs biopsieën doen. Dat een en ander fraai fotografisch kan worden vastgelegd, tonen de illustraties in de artikelen van EIKELAAR en BOTS, die overigens nog niet eens in kleur zijn afgebeeld.

Ik ben van mening dat de arthroscopie de artrografie niet kan vervangen. Beide methoden overlappen elkaar gedeeltelijk en vullen elkaar aan. Ofschoon meniscusafwijkingen, chondrophia patellae en artrotische veranderingen van gewrichtskraakbeen door middel van dubbelcontrast-artrografie met een hoge graad van betrouwbaarheid zijn op te sporen, verkrijgt men vooral bij de twee laatstgenoemde aandoeningen veelal onvoldoende kwantitatieve gegevens.

Bovendien is de synovia niet zichtbaar te maken. Ook hier speelt zich een belangrijk deel van de kniegewrichtspathologie af. Ik deel de mening van collega THIJN wat de volgorde van het knie-onderzoek betreft, maar meen dat in de vijf door mij genoemde indicaties arthroscopie gerechtvaardigd is, niet alleen in twijfelgevallen. Zeker indien de vraag zich voordoet of een operatieve behandeling geïndiceerd is.

Nijmegen, december 1975

TH. J. G. VAN RENS

BERICHTEN

Buitenland

AZIË

Pokken uitgeroeid. Voor het eerst in de geschiedenis is thans geheel Azië vrij van pokken. Een persbericht van de Wereldgezondheidsorganisatie (13 nov. 1975) schildert de

slotscènes van het eertijds zo gruwelijke pokkendrama. Het laatste geval heeft zich op 15 september 1975 in Bangladesj voorgedaan: een meisje van twee jaar in het dorp Shekhpara, Raozan Thana, in het Chittagong-district. Zij was de laatste van drie kinderen die dertien dagen tevoren ziek waren geworden. Het hele dorp was gevaccineerd, maar het meisje